Belangstelling van vwo’ers voor verkorte hbo-bacheloropleiding SGM en master Healthy Lifestyle

Joost van der Horst
Rita Kennis
Frank Peters

Nijmegen, mei 2013

Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt

© 2013 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Samenvatting

Als reactie op het rapport van de commissie Veerman stelt het kabinet in de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap dat het hbo meer aantrekkelijk moet worden voor gediplomeerden van het vwo. Bijvoorbeeld door driejarige hbo-bachelortrajecten te verzorgen voor vwo'ers. In dat kader heeft de Hanzehogeschool Groningen het voornemen om voor vwo-gediplomeerden een zogenoemde 3+1-variant aan te bieden: een driejarige bacheloropleiding Sport, Gezondheid en Management, gevolgd door een éénjarige masteropleiding Healthy Lifestyle. Om na te gaan of er onder vwo-scholieren belangstelling bestaat voor een dergelijk traject op hbo-niveau heeft Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA) een landelijk onderzoek gedaan middels een webbased enquête onder 361 vwo-scholieren uit de leerjaren 4, 5 en 6 (304 scholieren van het jongerenpanel *jijbentbelangrijk.nl* en 57 scholieren die door de Hanzehogeschool zijn aangeleverd). Omdat de instroom van eerstejaars studenten op de Hanzehogeschool Groningen voor een relatief groot deel afkomstig is uit de eigen en omliggende provincies zijn er relatief meer respondenten uit de noordelijke provincies Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel geselecteerd.

De verkorte bacheloropleiding SGM, blijkt voor ruim een derde van de vwo'ers uit leerjaren 4, 5 en 6 die aan het onderzoek hebben meegedaan, een interessante vervolgopleiding te zijn. Daarvan schat 39 procent de kans groot of heel groot dat ze die opleiding ook daadwerkelijk gaan volgen; dat is 16 procent van alle vwo'ers in de steekproef.

De meest aantrekkelijke kenmerken van de beoogde opleiding zijn volgens de vwo leerlingen onder andere:
a) de mogelijkheid tot studeren in het buitenland,
b) het hebben van een persoonlijke coach tijdens de opleiding,
c) de mogelijkheden in de opleiding om praktijkervaringen op te doen,
d) dat de opleiding goede faciliteiten biedt en een goede naam heeft.

Gezien de belangstelling voor de opleiding in de steekproef, schatten we dat sprake is van een substantiële instroom in de opleiding SGM uit de noordelijke provincies van ruim 50 tot 70 vwo'ers per jaar. Van deze vwo-scholieren zal ruim de helft na het afronden van de verkorte bacheloropleiding instromen in de master Healthy Lifestyle.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 1

2 Kenmerken vwo’ers en belangstelling voor een vervolgopleiding 3
2.1 Leerjaar en regionale herkomst 3
2.2 Vervolgrichting en -opleiding na het vwo 4

3 Interesse in de opleiding SGM en de master Healthy Lifestyle 7
3.1 Interesse in de opleiding 7
3.2 Oordeel over kenmerken van de opleiding 12

4 Raming instroombehoefte 15

5 Conclusie 17

Bijlage 19

1 Inleiding

Aanleiding

Als reactie op het rapport van de commissie Veerman stelt het kabinet in de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap dat het hoger beroepsonderwijs meer aantrekkelijk moet worden voor gediplomeerden van het vwo. Gesuggereerd wordt onder andere om daarvoor driejarige hbo-bachelortrajecten te verzorgen voor vwo'ers.1 In dat kader heeft de Hanzehogeschool Groningen het voornemen om voor vwo-gediplomeerden een zogenoemde 3+1-variant aan te bieden: een driejarige bacheloropleiding Sport, Gezondheid en Management, gevolgd door een éénjarige masteropleiding Healthy Lifestyle. Om na te gaan of er onder vwo-scholieren belangstelling bestaat voor een dergelijk traject op hbo-niveau heeft de Hanzehogeschool Groningen aan het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA) gevraagd daar onderzoek naar te doen.

Onderzoeksvraag

In het onderzoek staat de volgende vraag centraal: in welke mate hebben vwo-scholieren uit leerjaren 4, 5 en 6 belangstelling voor de hbo-bacheloropleiding Sport, Gezondheid en Management (SGM) in combinatie met de hbo-master Healthy Lifestyle die de Hanzehogeschool Groningen wil gaan aanbieden?

Interesse in de opleiding relateren we in het onderzoek aan diverse determinanten van het studiekeuzeproces zoals preferenties (m.b.t. inhoud en opzet van de studie), percepties (carrièreperspectief, kansen op de arbeidsmarkt), motieven (interesse in het vakgebied) en restricties (afstand tot opleidingslocaties).

Opzet van het onderzoek

Eerste fase: voorbereiding van het veldwerk
Als eerste onderzoeksactiviteit is een vragenlijst opgesteld, die de belangstelling van vwo-scholieren voor de opleiding SGM en de master Healthy Lifestyle in kaart brengt. Tevens is in deze fase in overleg met de opdrachtgever bepaald uit welk geografisch gebied de scholieren worden betrokken en welke verdeling van vwo-scholieren uit de leerjaren 4, 5 en 6 wordt aangehouden.

Tweede fase: gegevens verzamelen
De gegevens zijn verzameld via een webbased enquête. Hiervoor is gebruikgemaakt van het grootste jongerenpanel van Nederland: jijbentbelangrijk.nl. Via dit panel is de vragenlijst voorgelegd aan een netto respons van 361 vwo-scholieren.

1 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2011). *Kwaliteit in verscheidenheid. Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap.* Den Haag: OCW, p. 35.

Derde fase: gegevens analyseren en rapportage
In deze fase is met behulp van de verzamelde gegevens de onderzoeksvraag beantwoord. In voorliggende rapportage doen we daarvan verslag.

2 Kenmerken vwo’ers en belangstelling voor een vervolgopleiding

2.1 Leerjaar en regionale herkomst

In april 2013 zijn vwo-4, vwo-5 en vwo-6 leerlingen via het jongerenpanel *jijbentbelangrijk.nl* benaderd om mee te werken aan een online enquête over hun interesse voor de hbo-bacheloropleiding SGM en de master Healthy Lifestyle. In totaal hebben van deze groep 304 jongeren aan het onderzoek meegewerkt. Daarnaast heeft de Hanzehogeschool Groningen zelf namen en adressen van vwo’ers aangeleverd, waarvan 57 leerlingen hebben deelgenomen aan het onderzoek. De totale respons bedraagt derhalve 361.

*Tabel 2.1 – Leerjaar en profiel van de jongeren (%)**

Profiel	VWO 4	VWO 5	VWO 6	Totaal
Natuur en Gezondheid	40	44	43	33
Natuur en Techniek	22	24	33	22
Cultuur en Maatschappij	15	28	22	26
Economie en Maatschappij	40	31	31	33
Ongedeeld Natuurpakket	3	0	0	0
Ongedeeld Maatschappijpakket	5	2	0	1
Totaal (N)	76	97	188	361

* Sommige leerlingen volgen 2 profielen. De percentages tellen daarom niet op tot 100%.

Tabel 2.1 laat zien dat een derde van de leerlingen het profiel Natuur en Gezondheid volgt, 22 procent Natuur en Techniek, ongeveer een kwart heeft het Cultuur en Maatschappij vakkenpakket en een derde volgt het profiel Economie en Maatschappij. De steekproef vormt een redelijk goede afspiegeling van alle vwo-4, vwo-5 en vwo-6 leerlingen (CBS, 2011). Het aantal leerlingen in deze steekproef dat Economie en Maatschappij doet is licht oververtegenwoordigd (landelijk 27 procent), net als het aantal dat een Natuur en Techniek profiel volgt (landelijk 22 procent). Er zitten meer meisjes dan jongens in de steekproef (40 vs. 60 procent), maar dat komt goed overeen met de landelijke verhouding in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs.

De 361 jongeren zijn afkomstig uit heel Nederland (zie tabel 2.2). Wel is gekozen een relatief grote groep jongeren uit de noordelijke provincies Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel te bevragen, omdat de instroom van eerstejaars studenten op de Hanzehogeschool Groningen voor een relatief groot deel afkomstig is uit de eigen en omliggende provincies.

Tabel 2.2 – Provincie waarin jongeren wonen

Provincie	Percentage
Groningen	29
Friesland	19
Drenthe	19
Overijssel	16
Alle overige provincies	17
Totaal (N)	361

2.2 Vervolgrichting en -opleiding na het vwo

Ruim 60 procent van de leerlingen wil na het afronden van het vwo verder studeren op een universiteit. 24 Procent wil een hbo-opleiding gaan volgen. Leerlingen uit de vierde en vijfde klas zijn vaker nog niet zeker van hun keuze voor vervolgonderwijs. Ongeveer één op de vier leerlingen uit vwo-4 en vwo-5 weet nog niet of zij na het vwo naar het hbo of naar de universiteit willen. Slechts vier procent van de vwo-6 leerlingen is hier nog niet zeker van. Wanneer we kijken binnen de vwo-profielen zien we dat leerlingen met een Natuur en Gezondheid profiel, Natuur en Techniek profiel of een combinatie van de twee beter weten waar zij naartoe willen en eerder geneigd zijn om naar de universiteit te gaan dan leerlingen met een (of gecombineerd) Maatschappij profiel.

In tabel 2.3 zijn de percentages te zien van de richtingen waarin de leerlingen hun vervolgopleiding wensen te gaan doen. Gevraagd naar de richting van de vervolgopleiding, geven de meeste leerlingen aan te willen kiezen voor de richting gezondheidszorg in combinatie met sport en bewegen (41 procent), of in de richting gedrag en maatschappij/sociale wetenschappen (36 procent). Landbouw is met 2 procent de minst populaire vervolgrichting.

Tabel 2.3 – Gewenste richting vervolgopleiding (%) n=361*

Richting	
Gezondheidszorg / sport en bewegen	41
Economie	20
Natuur / natuurwetenschappen / wiskunde	14
Techniek (waaronder IT)	7
Landbouw	2
Gedrag en Maatschappij / sociale wetenschappen	36
Taal en cultuur	16
Recht	14
Onderwijs	12
Anders	5
Weet het nog niet	6

** Er konden meerdere antwoorden worden aangekruist. De percentages tellen daarom niet op tot 100 procent.*

Tabel 2.4 laat zien dat de vervolgkeuzes van de leerlingen goed passen binnen het vwo-profiel dat zij nog volgen. Zo willen twee van de drie leerlingen met een Natuur en Gezondheid profiel een vervolgopleiding doen in de richting gezondheidszorg in combinatie met sport en bewegen.

Meer dan de helft van de leerlingen Natuur en Techniek denkt in de toekomst door te studeren binnen de eigen richting. Voor de leerlingen Economie Maatschappij, Cultuur en Maatschappij of een combinatie van beiden geldt ook dat de gewenste richting van hun vervolgopleiding past bij het huidige profiel.

Tabel 2.4 – Gewenste richting vervolgopleiding naar profielen (%)*

Richting	Natuur en Gezondheid	Natuur en Techniek	Cultuur en Maatschap-pij	Economie en Maatschap-pij
Gezondheidszorg / sport en bewegen	68	57	20	22
Economie	9	13	11	40
Natuur/natuurwetenschappen/ wiskunde	21	36	1	3
Techniek (waaronder IT)	8	21	0	3
Landbouw				
Gedrag en Maatschappij / sociale wetenschappen	3	5	0	1
Taal en cultuur	22	16	58	45
Recht	4	4	36	23
Onderwijs	6	4	21	24
Anders	8	5	18	18
Weet het nog niet	4	4	5	6
Totaal (N)	154	102	80	119

** Er konden meerdere antwoorden worden aangekruist. De percentages tellen daarom niet op tot 100 procent.*

Als we verder inzoomen op de leerlingen die aangeven een studie in de richting van gezondheidszorg of sport en bewegen te willen doen (tabel 2.5), dan blijkt dat de leerlingen vooral opleidingen in de richting Gezondheidszorg willen gaan doen (59 procent), of in de richting Sport en Bewegen (40 procent).

Tabel 2.5 – Gewenste vervolgopleiding binnen de richting gezondheidszorg / sport en bewegen (%) n=147*

Richting	
Sport en bewegen	40
Voeding en gezondheid	17
Gezondheidszorg	59
Anders	7
Weet het nog niet	2

** Er konden meerdere antwoorden worden aangekruist. De percentages tellen daarom niet op tot 100 procent.*

Leerlingen met het profiel Economie en Maatschappij kiezen het vaakst voor de opleiding Sport en Bewegen (81 procent). Jongeren met een ander profiel hebben meer de voorkeur voor de richting Gezondheidszorg.

De opleidingen die het meest worden genoemd door leerlingen die een hbo vervolgopleiding willen gaan volgen in de richtingen Sport en Bewegen en Voeding en Gezondheid, zijn SGM (12x), Leraar VO Lichamelijke Opvoeding (5x) en Sport en Bewegen (5x). Van de universitaire opleidingen in deze richting wordt Bewegingswetenschappen het meest genoemd (9x).

3 Interesse in de opleiding SGM en de master Healthy Lifestyle

3.1 Interesse in de opleiding

In het onderzoek zijn aan de vwo'ers vragen gesteld over hun mogelijke interesse in de bacheloropleiding SGM en de master Healthy Lifestyle, hun oordeel over kenmerken van die opleiding en verschillen die zij zien tussen deze opleiding en een aantal andere universitaire studies. Voorafgaand aan die vragen is de volgende beschrijving van de bacheloropleiding SGM en de master Healthy Lifestyle voorgelegd:

De Hanzehogeschool Groningen wil speciaal voor vwo-ers de driejarige hbo-bacheloropleiding Sport, Gezondheid en Management aanbieden, gevolgd door de eenjarige hbo-masteropleiding Healthy Lifestyle. Als vwo-gediplomeerde kun je zo op het hbo in 4 jaar zowel een bachelor- als masterdiploma halen. Het volgen van de masteropleiding is overigens niet verplicht, maar sluit wel goed aan op de bacheloropleiding.

Hoe ziet de opleiding eruit?
De driejarige ***bacheloropleiding*** *bestaat uit een (grotendeels) Engelstalig, internationaal georiënteerd programma op het gebied van sport- en gezondheidsmanagement. De opleiding richt zich op een relatief nieuw vakgebied waarin de verbinding wordt gezocht tussen sport/beweging en gezondheid met als doel om mensen te helpen gezonder te leven.*
Het is een praktijkgerichte opleiding waarin verbinding wordt gelegd tussen theorie, praktijkgericht onderzoek en de praktijk (in de vorm van stages).
De opleiding bestaat o.a. uit de volgende vakken:

1. *Gezondheidsbevorderende bewegingsactiviteiten. In dit vak leer je welke beweegprogramma's geschikt zijn voor verschillende niveaus van gezondheid en fitheid voor bepaalde doelgroepen. Dit kunnen zowel gezonde mensen zijn als mensen met bepaalde aandoeningen.*
2. *Gedragsverandering. In dit vak leer je over gezondheidspsychologie en modellen van gedragsverandering. Je ontwikkelt je primaire adviesvaardigheden (coaching en counseling) om cliënten te helpen zich een gezondere leefstijl aan te meten (die ze ook op lange termijn kunnen volhouden). Ook leer je hoe je bewegingsactiviteiten kunt inzetten om het gedrag van mensen te veranderen.*
3. *Voeding. In dit vak leer je over gezonde voeding, culturele verschillen in diëten/eetpatronen in Europa, dieetgerelateerde gezondheid en manieren waarop je cliënten kan helpen hun eetpatroon te veranderen.*
4. *Ondernemerschap en beleid. In dit vak leer je van alles over het (Europees) beleid op het gebied van sport en gezondheid. Ook leer je zelf beleid te ontwikkelen en implementeren. Je leert ook over het opzetten van een onderneming.*

Het onderwijs wordt verzorgd door een internationale groep docenten (van verschillende Europese hogescholen/universiteiten) die op de hoogte is van de nieuwste kennis en ontwikkelingen in het werkveld.

De driejarige bacheloropleiding is gericht op studenten met een vwo-diploma. Leerlingen met een havo-diploma kunnen deze opleiding dus niet volgen. Als je nog meer uit je studie wil halen en je voldoet aan de gestelde toelatingseisen, biedt de Hanzehogeschool ook speciale talentenprogramma's die je naast de opleiding kan volgen.

De éénjarige ***masteropleiding*** *Healthy Lifestyle is een verdieping op de bacheloropleiding. Het volgen van deze masteropleiding is niet verplicht, maar sluit wel goed aan op de bacheloropleiding Sport, Gezondheid en Management.*
In de master leer je hoe je kennis en wetenschappelijke inzichten op het gebied van healthy lifestyle kan verbinden en vertalen naar de beroepspraktijk van sport, bewegen en gezondheid. Je leert onder andere hoe je hoogwaardige en theoretisch onderbouwde interventies op het gebied van sport, bewegen en gezondheid kan ontwikkelen, implementeren en evalueren. In de master wordt daarom een substantiële hoeveelheid tijd besteed aan praktijkgericht onderzoek. Deze onderzoeksvaardigheden komen op geïntegreerde wijze in de vakken aan de orde en vormen een belangrijke rode draad door het gehele master programma. Je sluit de masteropleiding af met een masterthesis. Hierin ga je zelfstandig een interventie ontwikkelen, opzetten en uitvoeren.

Na het behalen van je bachelor- en masterdiploma kun je gaan werken bij grote bedrijven als Arbo-diensten, zorgverzekeraars, sportmedische adviescentra enzovoort. Hier kun je je bezig houden met de ontwikkeling en organisatie van activiteiten op het gebied van sport, arbeid, vrije tijd of educatie voor bedrijven en instellingen. Je kan ook terecht bij de gemeentelijke, provinciale en landelijk overheden, en bij instanties die zich bezighouden met beleidsontwikkelingen op het gebied van sport, welzijn en gezondheid. Bijvoorbeeld bij een overkoepelende sportorganisatie om van daaruit sportdeelname te stimuleren. Je kunt ook als zelfstandig ondernemer je eigen bedrijf beginnen, bijvoorbeeld een leefstijladviesbureau.

Uit onderzoek van de website studiekeuze123.nl/studieincijfers blijkt dat ongeveer tweederde van de studenten van de reguliere (4-jarige) hbo-opleiding Sport, Gezondheid en Management binnen 1,5 jaar na afstuderen een baan op niveau gevonden heeft.

SGM in combinatie met de eenjarige Master Healthy Lifestyle als mogelijke keuze

Het snijvlak van sport, beweging en gezondheid met als doel om mensen te helpen gezonder te leven staat centraal in de hbo-bacheloropleiding SGM in combinatie met de eenjarige masteropleiding HL. Daarnaast vormen gedragsverandering en ondernemerschap een belangrijk onderdeel van het curriculum.

In tabel 3.1a en 3.1b wordt weergegeven hoe groot de leerlingen de kans achten dat zij voor de bacheloropleiding SGM respectievelijk de master Healthy Lifestyle zullen kiezen. Dit is afgezet tegen hun interesse in de opleiding.

Tabel 3.1a – Kans op opleidingskeuze voor SGM, gerelateerd aan interesse voor de opleiding (%)

	Interesse				
Kans	Zeker interessant	Mogelijk interessant	Waarschijnlijk niet interessant	Zeker niet interessant	Totaal
Heel groot	13	1	1	0	2
Groot	29	10	0	0	7
Niet groot, maar ook niet klein	46	51	12	0	27
Klein	8	27	32	13	24
Heel klein	4	12	56	87	41
Totaal (N = 100%)	48	116	128	69	361

129 Leerlingen (36 procent) geven aan dat er een kans bestaat dat ze de opleiding SGM zullen gaan volgen. Van deze groep geven 8 leerlingen aan dat deze kans heel groot is. Voor 25 leerlingen is de kans groot en 96 leerlingen denken dat de kans voor hen niet groot, maar ook niet klein is. Ruim één op de acht (13 procent) van de leerlingen vindt de hbo-bacheloropleiding SGM in combinatie met de hbo-masteropleiding Healthy Lifestyle aan de Hanzehogeschool Groningen zeker interessant als vervolgopleiding. Daarnaast geeft bijna een derde (32 procent) van de leerlingen aan de vervolgopleiding mogelijk interessant te vinden.

Tabel 3.1b – Kans op opleidingskeuze voor master HL, gerelateerd aan interesse voor de opleiding (%)

	Interesse				
Kans	Zeker interessant	Mogelijk interessant	Waarschijnlijk niet interessant	Zeker niet interessant	Totaal
Heel groot	10	7	0	0	4
Groot	35	10	2	0	9
Niet groot, maar ook niet klein	38	33	10	4	20
Klein	10	29	31	7	23
Heel klein	6	22	57	88	45
Totaal (N = 100%)	48	116	128	69	361

Overall geeft vier procent van de leerlingen aan dat ze de kans heel groot achten dat ze voor de masteropleiding HL kiezen. Nog eens negen procent noemt de kans groot. Eén op de vijf leerlingen geeft aan dat de kans niet groot, maar ook niet klein is.
Wanneer we de percentages van leerlingen van de Hanzehogeschool vergelijken met de percentages van de overige leerlingen uit het onderzoek, dan zien we dat 18 procent van de leerlingen van de Hanzehogeschool de kans om de master te gaan volgen heel groot of groot acht, terwijl deze kans voor de overige leerlingen 11 procent is. Gegeven het feit dat bijna alle leerlingen uit vwo-6 hun studiekeuze al gemaakt zullen hebben, is bovenstaande uitkomst vanuit het perspectief van interesse voor de opleiding, zeer positief.

Door de kans dat de leerlingen kiezen voor de bacheloropleiding SGM af te zetten tegen de kans dat ze kiezen voor de master Healthy Lifestyle wordt duidelijk hoeveel leerlingen de com-

binatie 3+1 zien zitten. Uit tabel 3.2 valt op te maken dat er voor ongeveer 30 procent van de respondenten een kans is dat ze voor een dergelijke combinatie zullen kiezen (zie gearceerde vlak). Opvallend is ook dat er een aantal leerlingen is dat aangeeft dat de kans klein of heel klein is om voor de bacheloropleiding SGM te kiezen en daarbij aangeeft dat de kans groot of heel groot is dat ze voor de masteropleiding HL kiezen. Er is dus blijkbaar een groep leerlingen die graag de master Healthy Lifestyle zou willen volgen zonder eerst SGM als vooropleiding te doen.

Tabel 3.2 – Kans op keuze SGM afgezet tegen kans op keuze master Healthy Lifestyle (N=361) (%)

	Kans op opleiding HL				
Kans op opleiding SGM	Heel groot	Groot	Niet groot, maar ook niet klein	Klein	Heel klein
Heel groot	1	1	1	-	-
Groot	1	3	3	0	-
Niet groot, maar ook niet klein	1	4	15	6	0
Klein	1	-	2	16	6
Heel klein	-	1	0	1	39

Verschillen naar achtergrondkenmerken van de leerlingen

Het wekt geen verbazing dat leerlingen die een opleiding interessant vinden ook vaker de kans groot achten dat zij daadwerkelijk voor de opleiding gaan kiezen. Uit onderstaande blijkt dat naast interesse ook bepaalde achtergrondkenmerken een rol spelen bij de keuze van de leerlingen voor de bachelor- en/of masteropleiding.

Leerlingen uit vwo-4 en vwo-5 verschillen van leerlingen uit vwo-6 in de mate waarin zij al een beeld hebben van de opleiding die ze willen volgen. In de regel hebben vwo-6 leerlingen hun keuze al gemaakt. 31 Procent van de 6 vwo'ers weet nog niet wat hij of zij zal gaan doen, terwijl dit bij vwo-4 en vwo-5 leerlingen veel vaker het geval is (62 procent). Opvallend is dat dit niet direct terug te zien is in de mate waarin de leerlingen uit verschillende leerjaren geïnteresseerd zijn in de hbo-bacheloropleiding SGM en éénjarige hbo-masteropleiding Healthy Lifestyle. Vwo-4, vwo-5 en vwo-6 leerlingen geven ongeveer in dezelfde mate aan (mogelijk) geïnteresseerd te zijn in de opleiding. Dit varieert tussen de 43 en 49 procent.
Tabel 3.3 laat zien dat de verschillen tussen leerlingen uit vwo-4 en vwo-5 aan de ene kant en vwo-6 leerlingen aan de andere kant groter worden als gevraagd wordt naar de daadwerkelijke kans dat ze voor de opleiding SGM zullen kiezen. Het gaat om ruim 49 procent van de leerlingen uit vwo-4, respectievelijk 45 procent van de leerlingen uit vwo-5 ten opzichte van 26 procent van de vwo-6-leerlingen. Min of meer hetzelfde geldt voor de keuze voor de masteropleiding HL (tabel 3.4).

Tabel 3.3 – Kans op keuze voor SGM, per leerjaar (%)

Kans	Vwo-4	Vwo-5	Vwo-6	Totaal
Heel groot	4	2	2	2
Groot	8	9	5	7
Niet groot, maar ook niet klein	37	34	19	27
Klein	22	25	23	24
Heel klein	29	30	51	41
Totaal (N = 100%)	76	97	188	361

Tabel 3.4 – Kans op keuze voor master Healthy Lifestyle, per leerjaar (%)

Kans	Vwo-4	Vwo-5	Vwo-6	Totaal
Heel groot	4	6	2	4
Groot	11	5	10	9
Niet groot, maar ook niet klein	29	29	12	20
Klein	25	27	21	23
Heel klein	32	33	56	45
Totaal (N = 100%)	76	97	188	361

Ook het profiel dat leerlingen volgen heeft invloed op de kans waarop zij voor de opleiding SGM kiezen. Leerlingen met het profiel Natuur en Gezondheid geven vaker aan dat de kans hierop heel groot, tot groot maar ook niet klein is dan leerlingen Natuur en Techniek. Het gaat om 44 procent van de leerlingen versus 17 procent van de leerlingen.
Opvallend is dat, hoewel de verschillen niet erg groot zijn, leerlingen uit Overijssel de meeste interesse hebben in de opleiding en ook vaker zeggen dat de kans heel groot of groot is dat ze de combinatie van de bachelor- en masteropleiding zullen gaan volgen. Leerlingen uit de overige provincies geven vergeleken met de rest iets minder vaak aan dat deze kans heel groot of groot is.

Het geslacht van de leerling heeft geen significant effect op de interesse in de combinatie van de bachelor- en masteropleiding.

3.2 Oordeel over kenmerken van de opleiding

Naast de interesse is ook gevraagd naar wat de leerlingen van specifieke kenmerken van de combinatie van de bachelor- en masteropleiding vinden. In tabel 3.5 is het oordeel van de leerlingen over diverse kenmerken van de opleiding gepresenteerd.

Tabel 3.5 – Oordeel over kenmerken van de combinatie van de bachelor- en masteropleiding (%), N=361

Kenmerken	Zeer negatief	Negatief	Positief	Zeer positief	Gemiddelde score
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over inspanningsfysiologie, krachttraining en anatomie.	3	15	59	23	3,0
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over gedragsverandering met het accent op bewegen.	3	13	60	24	3,1
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over sportmanagement.	5	21	60	14	2,8
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over sportbeleid.	5	22	62	12	2,8
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over sportondernemerschap.	6	22	57	16	2,8
Dat de opleiding zich richt op een relatief nieuw vakgebied: sport en gezondheid	2	12	59	27	3,1
Dat er door de opleiding heen aandacht is voor praktijkgericht onderzoek	2	7	56	35	3,2
De mogelijkheden in de opleiding om praktijkervaringen op te doen	1	3	53	43	3,4
De mogelijkheid om naast je opleiding een talentenprogramma te volgen om zo nog meer uit je studie te halen (werkt met toelatingseisen)	1	7	57	35	3,3
Dat de bacheloropleiding voornamelijk in het Engels wordt gegeven	6	29	43	22	2,8
Dat je les krijgt van een internationale docentengroep	1	14	54	31	3,1
Dat je tijdelijk in het buitenland kunt studeren of in het buitenland kunt afstuderen	1	4	41	54	3,5
Dat je tijdens de opleiding begeleiding krijgt van een persoonlijke coach	2	3	49	46	3,4
Dat de opleiding een professionele bachelor en master betreft	13	37	36	14	2,5
Dat de opleiding in vergelijking met andere hogescholen waar de opleiding wordt aangeboden op nummer 1 staat (Keuzegids HBO Voltijd 2012)	1	5	60	34	3,3
Dat je met de opleiding sneller een hbo-opleiding afrondt (al in 3 jaar bachelordiploma)	1	9	58	32	3,2
Dat je na de bacheloropleiding SGM aansluitend de hbo-masteropleiding Healthy Lifestyle kan volgen	1	9	70	20	3,1
Dat de opleiding op de Hanzehogeschool Groningen wordt aangeboden	4	17	60	19	2,9
Dat de opleiding in de stad Groningen wordt aangeboden	6	17	47	30	3,0
Dat je studeert op een toplocatie: een gloednieuw gebouw met moderne sport-, onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten	1	4	54	41	3,4
Dat de Hanzehogeschool heel uitgebreide sportfaciliteiten heeft	1	5	60	34	3,3
Dat 63% van de huidige SGM-afgestudeerden (van de reguliere, 4-jarige opleiding) binnen 1,5 jaar na afstuderen een baan op niveau vindt	1	12	60	28	3,1

Tabel 3.5 laat zien dat leerlingen over het geheel genomen zeer positief zijn over de combinatie van de bachelor- en masteropleiding. De schaal van de gemiddelde score loopt van 1 (zeer negatief) tot en met 4 (zeer positief). Alle gemiddelde scores liggen boven de neutrale waarde van 2,5. In het bijzonder de mogelijkheid om tijdens de studie in het buitenland te kunnen (af)studeren is zeer aantrekkelijk (score 3,5). Inhoudelijk gezien springt er niet één opleidingskenmerk uit dat als meest positief wordt ervaren. Het merendeel is positief tot zeer positief over het programma dat wordt aangeboden. Het feit dat de Hanzehogeschool uitgebreide sportfaciliteiten en moderne sport-, onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten heeft wordt eveneens zeer gewaardeerd door de leerlingen. Dat de opleiding voornamelijk in het Engels wordt gegeven spreekt leerlingen over het algemeen minder aan. Ook het feit dat het hier om een professionele bachelor/master gaat, wordt minder positief gewaardeerd.
In de bijlage (tabel b3.1) is een vergelijking gemaakt tussen de gemiddelde scores voor de totale steekproef (groep 1), de gemiddelde scores voor de groep die aangeeft dat de kans (heel) groot is dat ze voor de bacheloropleiding SGM gaat kiezen (groep 2) en de gemiddelde scores van de groep die aangeeft dat de kans (heel) groot is dat ze voor de masteropleiding HL kiest (groep 3). Groep 2 en groep 3 waarderen alle kenmerken positiever en wat opvalt is dat deze twee groepen veel positiever zijn over het feit dat deze 3+1 combinatie een professionele bachelor/master betreft.

Eerder in deze paragraaf concludeerden we al dat leerlingen uit vwo-4 of vwo-5, evenals leerlingen met het profiel Natuur en Gezondheid meer interesse vertonen in de opleiding SGM en de master HL. Het is interessant om nader te bekijken of specifieke kenmerken van de opleiding door leerlingen met een bepaalde achtergrond (in termen van profiel, woonplaats) positiever worden beoordeeld dan andere leerlingen.
Allereerst kunnen we kijken naar de groep leerlingen die aangeeft dat zij interesse hebben in de opleiding en/of zeggen dat er een reële kans is dat zij kiezen voor de opleiding. Voor bepaalde opleidingskenmerken zijn zij duidelijk positiever dan leerlingen die aangeven dat zij SGM/HL minder interessant vinden. Vanzelfsprekend zijn dat kenmerken die te maken hebben met de inhoud van de opleiding. Ongeveer 80-95 procent van deze leerlingen oordeelt (zeer) positief over het hele inhoudelijke programma.

Daarnaast kan het profiel van de vwo'ers van invloed zijn op het oordeel over bepaalde opleidingskenmerken. Zo zijn leerlingen met het profiel Natuur en Gezondheid vaker (zeer) positief over bijna alle kenmerken in vergelijking met de andere profielen, maar vooral over de aanwezigheid van inspanningsfysiologie, krachttraining en anatomie het onderwijsprogramma en leerlingen Economie en Maatschappij juist vaker (zeer) positief over de beleidsmatige kant van de studie. Opvallend is ook dat de helft van deze laatste groep leerlingen het als zeer positief beoordeelt dat de opleiding op hbo niveau wordt gegeven, in tegenstelling tot leerlingen met het profiel Natuur en Techniek (11 procent).

Tenslotte zijn meisjes zijn positiever in hun oordeel over de opleiding: zij geven vaker dan jongens aan zeer positief te zijn. Vooral de mogelijkheden om in het buitenland te kunnen studeren is bij meisjes erg populair (50 procent zeer positief versus 32 procent bij de jongens).

Bekendheid van andere opleidingen en verschil met combinatie SGM en HL

Naast hun belangstelling voor de combinatie SGM en master HL hebben we de vwo'ers ook gevraagd naar de mate waarin zij min of meer vergelijkbare en concurrerende hbo of universi-

taire opleidingen kennen. Uitgangspunt daarbij was de beschrijving van de combinatie bachelor- en masteropleiding zoals aan het begin van paragraaf 3.1 is opgenomen.
Het blijkt dat de hbo opleidingen bij het merendeel van de studenten onbekend is, behalve de opleiding leraar VO 1e graads in lichamelijke opvoeding. De universitaire opleidingen zijn meer bekend: ca. 70 tot 80 procent van de leerlingen kennen de studies zowel inhoudelijk als van naam. De WO studie Bewegingswetenschappen is inhoudelijk het best bekend (zie tabel 3.6).

Tabel 3.6 – Min of meer vergelijkbare opleidingen en het aandeel studenten dat die opleidingen kent (%), N=61

Opleidingen	Kent de opleiding en weet wat die inhoudt	Kent de opleiding alleen van naam	Nooit van gehoord
Bewegingstechnologie (HBO)	9	22	69
Leraar VO 1e graads in lichamelijke opvoeding (HBO)	42	32	26
Sport en Bewegen (HBO)	28	42	31
Sport en Bewegingseducatie (HBO)	9	30	61
Sport, Management en Ondernemen (HBO)	15	32	54
Sport, Gezondheid en Management (reguliere variant) (HBO)	26	31	43
Bewegingswetenschappen (WO)	47	36	17
Gezondheidswetenschappen (WO)	26	47	27

In welke mate vinden de vwo'ers die weten wat de opleidingen in tabel 3.6 inhouden, dat deze verschillen met de opleiding SGM? De opleiding Gezondheidswetenschappen verschilt volgens hen het sterkst met de hbo-bacheloropleiding SGM, gevolgd door de studie Bewegingswetenschappen en leraar VO 1e graads in lichamelijke opvoeding (zie tabel 3.7). Dit zijn tevens de opleidingen die het grootste deel van de studenten niet alleen van naam kent, maar ook inhoudelijk. De opleiding Sport, Gezondheid en Management, de reguliere variant aangeboden door de Hanzehogeschool Groningen, verschilt volgens de vwo'ers het minst van SGM.

Tabel 3.7 – Mate waarin volgens vwo'ers andere opleidingen verschillen van de opleiding SGM (%)*

Opleidingen	Heel sterk	Beetje	Nauwelijks	Niet	Weet niet	N
Bewegingstechnologie (HBO)	19	74	0	0	7	31
Leraar VO 1e graads in lichamelijke opvoeding (HBO)	45	45	2	0	8	152
Sport en Bewegen (HBO)	15	63	12	1	9	100
Sport en Bewegingseducatie (HBO)	15	52	12	15	6	33
Sport, Management en Ondernemen (HBO)	4	51	36	4	6	53
Sport, Gezondheid en Management (reguliere variant) (HBO)	2	37	29	25	7	94
Bewegingswetenschappen (WO)	49	37	6		8	170
Gezondheidswetenschappen (WO)	60	25	9	2	4	93

* *Het betreft hier uitsluitend de vwo'ers die weten wat deze opleidingen inhouden; zie tabel 3.6.*

4 Raming instroombehoefte

Op basis van de informatie in hoofdstukken 2 en 3 kunnen we een inschatting maken van de jaarlijkse potentiële instroom van studenten in de verkorte bacheloropleiding SGM. Deze instroom kan geschat worden aan de hand van de volgende berekening:

Populatie x marktpotentie x correctiefactor

De *populatie* is het totale aantal leerlingen uit het kernvoedingsgebied dat voor de verkorte bacheloropleiding SGM kan kiezen. Het kernvoedingsgebied beslaat de provincies Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel. Er wordt aangenomen dat de opleiding geen of weinig leerlingen van buiten dit kernvoedingsgebied zal aantrekken. Het aantal leerlingen betreft in principe de vwo-6 leerlingen. Omdat de opleiding SGM op zijn vroegst in 2014-2015 zal starten, nemen we de populatie vwo-5 leerlingen van 2012-2013. Zij zitten volgend schooljaar in vwo-6 en zijn dus de eerste leerlingen die voor de opleiding SGM kunnen kiezen. Het gaat in totaal om 6.045 vwo-5-leerlingen uit het kernvoedingsgebied2.

De *marktpotentie* operationaliseren we als het percentage leerlingen dat aangeeft dat de kans dat zij voor de bacheloropleiding SGM zullen kiezen *groot* of *heel groot* is. Er is gekozen om twee schattingen te maken:

1. De eerste schatting heeft betrekking op het oordeel van de vwo-4 en vwo-5-leerlingen uit het onderzoek. De leerlingen uit vwo-4 en vwo-5 hebben over het algemeen nog een minder uitgekristalliseerd beeld wat betreft de vervolgopleiding. Er is daarom een substantiële kans dat zij in vwo-6 toch voor een andere opleiding kiezen.
2. De tweede schatting is gemaakt op basis van het oordeel van de vwo-6-leerlingen. Vwo-6 leerlingen hadden - vier maanden voor de start van het nieuwe collegejaar - waarschijnlijk hun keuze al gemaakt ten tijde van het onderzoek. Hierdoor is het percentage leerlingen dat zegt voor SGM te willen kiezen, waarschijnlijk kleiner dan als zij eerder in het jaar hun oordeel hadden moeten geven. Leerlingen zullen er niet zo snel meer voor kiezen om alsnog een switch te maken in hun keuze.

De marktpotentie komt voor het kernvoedingsgebied uit op 11,8 procent (vwo 4 en 5) en 8,4 procent (vwo 6)3.

Er wordt een *correctiefactor* uitgevoerd, omdat de ervaring leert dat slechts een klein gedeelte van de leerlingen daadwerkelijk voor de opleiding kiest, ondanks dat zij zeggen dat de kans voor SGM groot is. We hanteren hiervoor een correctiefactor van 0,1. Dat betekent dat we ervan uitgaan dat 10 procent van de leerlingen die zegt dat de kans groot is dat zij voor SGM kiezen, daadwerkelijk met die opleiding start.

In tabel 4.1 staan de uitkomsten van beide schattingen van de instroom in de (nieuwe) verkorte opleiding SGM.

2 Bron: CBS Statline (2012)

3 Deze percentages zijn gebaseerd op de antwoorden van respondenten uit het kernvoedingsgebied en wijken daarom af van de genoemde percentages in tabel 3.3.

Tabel 4.1 – Verwachte jaarlijkse instroom in de verkorte bacheloropleiding SGM

	O.b.v. respons vwo 4 en 5	O.b.v. respons vwo 6
[a] Populatie	6.045	6.045
[b] Marktpotentie	11,8%	8,4%
[c] Correctie werkelijke instroom	10%	10%
Verwachte jaarlijkse instroom ([a] x [b] x [c])	71	51

Naar verwachting zullen – conservatief geschat - jaarlijks 50 à 70 vwo-scholieren uit de vier noordelijke provincies instromen in de verkorte bacheloropleiding SGM.
Van deze groep zal op grond van de bevindingen over de kans op instroom in de master ongeveer de helft tot tweederde doorstromen naar de masteropleiding Healthy Lifestyle.

5 Conclusie

De verkorte bacheloropleiding SGM die de Hanzehogeschool Groningen wil gaan aanbieden, blijkt voor ruim een derde van de vwo'ers uit leerjaren 4, 5 en 6 die aan het onderzoek hebben meegedaan, een interessante vervolgopleiding te zijn. Daarvan vindt 39 procent de kans heel groot of groot dat ze die opleiding ook daadwerkelijk gaan volgen; dat is 16 procent van alle vwo'ers in de steekproef.

De meest aantrekkelijke kenmerken van de beoogde opleiding zijn volgens de vwo leerlingen onder andere:

a) de mogelijkheid tot studeren in het buitenland,
b) het hebben van een persoonlijke coach tijdens de opleiding,
c) de mogelijkheden in de opleiding om praktijkervaringen op te doen,
d) dat de opleiding goede faciliteiten biedt en een goede naam heeft.

Er is maar één opleidingskenmerk waar ongeveer de helft van de leerlingen eerder negatief dan positief over zijn en dat is het feit dat de 3+1 opleiding een professionele bachelor/master betreft. De leerlingen waarvoor de kans (heel) groot is dat ze voor de bachelor- of masteropleiding kiezen, waarderen dit kenmerk veel positiever.

Gezien de belangstelling voor de opleiding in de steekproef, schatten we dat sprake is van een substantiële instroom in de opleiding SGM uit de noordelijke provincies van ruim 50 tot 70 vwo'ers per jaar. Van deze vwo-scholieren zal ruim de helft na het afronden van de verkorte bacheloropleiding instromen in de master Healthy Lifestyle.

Bijlage

Tabel b3.1 – Oordeel over kenmerken van de combinatie van de bachelor- en masteropleiding (%)

Kenmerken	Groep 1*	Groep 2**	Groep 3***
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over inspanningsfysiologie, krachttraining en anatomie.	3,0	3,2	3,1
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over gedragsverandering met het accent op bewegen.	3,1	3,4	3,2
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over sportmanagement.	2,8	3,1	3,0
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over sportbeleid.	2,8	3,2	3,0
Dat je in de opleiding veel theorie & praktijk krijgt over sportondernemerschap.	2,8	3,2	3,0
Dat de opleiding zich richt op een relatief nieuw vakgebied: sport en gezondheid	3,1	3,3	3,3
Dat er door de opleiding heen aandacht is voor praktijkgericht onderzoek	3,2	3,4	3,3
De mogelijkheden in de opleiding om praktijkervaringen op te doen	3,4	3,5	3,5
De mogelijkheid om naast je opleiding een talentenprogramma te volgen om zo nog meer uit je studie te halen (werkt met toelatingseisen)	3,3	3,3	3,4
Dat de bacheloropleiding voornamelijk in het Engels wordt gegeven	2,8	3,0	3,0
Dat je les krijgt van een internationale docentengroep	3,1	3,3	3,4
Dat je tijdelijk in het buitenland kunt studeren of in het buitenland kunt afstuderen	3,5	3,5	3,6
Dat je tijdens de opleiding begeleiding krijgt van een persoonlijke coach	3,4	3,5	3,5
Dat de opleiding een professionele bachelor en master betreft	2,5	3,2	3,0
Dat de opleiding in vergelijking met andere hogescholen waar de opleiding wordt aangeboden op nummer 1 staat (Keuzegids HBO Voltijd 2012)	3,3	3,5	3,4
Dat je met de opleiding sneller een hbo-opleiding afrondt (al in 3 jaar bachelordiploma)	3,2	3,3	3,4
Dat je na de bacheloropleiding SGM aansluitend de hbo-masteropleiding Healthy Lifestyle kan volgen	3,1	3,4	3,4
Dat de opleiding op de Hanzehogeschool Groningen wordt aangeboden	2,9	3,2	3,3
Dat de opleiding in de stad Groningen wordt aangeboden	3,0	3,2	3,3
Dat je studeert op een toplocatie: een gloednieuw gebouw met moderne sport-, onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten	3,4	3,5	3,6
Dat de Hanzehogeschool heel uitgebreide sportfaciliteiten heeft	3,3	3,6	3,5
Dat 63% van de huidige SGM-afgestudeerden (van de reguliere, 4-jarige opleiding) binnen 1,5 jaar na afstuderen een baan op niveau vindt	3,1	3,5	3,4

*: de totale steekproef (n=361)
**: alleen de groep die aangeeft dat de kans (heel) groot is dat ze voor de bacheloropleiding SGM kiest (n=33)
***: alleen de groep die aangeeft dat de kans (heel) groot is dat ze voor de masteropleiding HL kiest (n=44)

Tabel b3.2 – Interesse 3+1 variant onder respondenten (met vooropleiding vwo) onderzoek 'Behoefte aan een masteropleiding Healthy Lifestyle'

	Totaal
Ja, zeker interessant	45%
Ja, mogelijk interessant	33%
Nee, ik denk het niet	18%
Nee, zeker niet	3%
Totaal (= 100%)	N=33